

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

După sinoade.

Sibiu, 16 Maiu n.

Negreșit, că ceice au compus statutul organic, legea noastră fundamentală bisericească, și în prima linie marele Andrei baron de Șaguna, așa și-au închipuit lucrurile, — ea în comitetele parohiale să intre, din încrederea obștei, cei mai de frunte bărbați din comune, sinoadele protopresbiterale să le formeze cei mai cu vază, preoți și mireni, din singuratele tracte, iar sinoadele eparhiale se fie întrunirile celor mai luminați și mai devotați fii ai bisericii și ai neamului.

În realitate însă, durere, nu e tocmai așa, pentru că nu totdeauna și nu pretutindenea sunt compuse comitetele parohiale din cei mai de frunte oameni din comună, și nici în sinoadele eparhiale nu pot se între totdeauna cei mai buni, mai deștepți, și mai devotați fii ai bisericii noastre. Fac parte din sinoade și de aceia, cari nu simțesc greutatea sarcinei luate asupra lor și a datorințelor pe cari le au față de biserică.

Cu tema aceasta se ocupă ziarul „Românul” din Arad în numărul de Duminecă, făcând unele reflexiuni, foarte corecte și foarte adevărate, puse pe hârtie sub impresia celor petrecute în sinoadele bisericii noastre, întrunite în sesiuni ordinare în săptămână trecută, reflexiuni, pe cari le reproducem și noi, după cum urmează:

„...Nu e de ajuns, ca odată pe an să ne batem piepturile pentru „biserică și școală, cetățuile neamului nostru”. E mare nevoie, ca zi de zi să vedem aceste fortărețe, la noi acasă, să le simțim importanța, să le sprijinim, să le cinstim în orașe și pe sate, ori unde ne-ar fi aruncat viața, iar nu odată pe an în palatul episcopilor. Cine e condus de-un astfel de interes simțit pentru biserică și școală, sigur, că nu face discuții zadarnice în sinoade, paradând cu oratoria, ci va munci din toate puterile pentru limpezirea unei chestiuni, pentru luarea unei hotărâri aducătoare de bine.

În adevăr, de multe ori rămâi surprins de însuflețirea cutărui deputat sinodal, preot ori mirean, când știi ce-i la ei acasă. S'au putut auzi multe discursuri însuflețite din gura unor mireni, cari la ei acasă poate la Paști dacă trec pragul bisericilor, din gura unor preoți, cari și-au prăpădit școala, ori, cel puțin, au ajuns la cuțite cu învățătorul. S'au auzit discursuri pline de vorbe mari pentru însemnătatea tagmei preoțești din gura celor, cari în viața publică, în satul ori orașul lor, n'au decât cuvinte de desconsiderare pentru popi, ori în cazul cel mai bun se țin la distanță cuvenită de lumea bărbosilor. Ba s'au auzit și vorbiri, în cari se ridică la al treilea cer credința creștinească, despre care aceiași oameni la anumite ocazii nu știu decât să rădă.

Iar în plin sinod, văzându-i și auzindu-i pe toți aceștia, cutare străin,

necunoscător de stările dela noi, ar putea ușor să ofteze: „Fericit popor, fericită biserică și școală, cari au astfel de apărători”!... Deși interesul arătat nu era simțit, ci forțat ori meșteșugit.

Interes simțit, interes adevărat pentru biserică și școală, pot avea numai cei convinși de însemnătatea acestor așezăminte, de uriașa forță de viață ce residă în ele. Dar câți intelectuali sunt convinși la noi despre însemnătatea bisericii, deci a credinței creștine a noastre? Durere, la noi pentru mulți intelectuali, ești chiar din familii preoțești, convingerea superioară în adevărul pe care e zidită biserică noastră e o cauză pierdută, e „bună pentru poporul incult”, e o „rămășiță a evului mediu”. Ba ce e și mai dureros, convingerea aceasta începe a se clătina și în inimile unor preoți dintre cei cari se țin mai luminați. Dar e lucru știut de toată lumea, că nu poți munci cu stăruință, nu poți aduce roade, decât dacă adevărul pentru care lupți e concredut cu tine, e înrădăcinat adânc în inima ta. Altfel floarea ce va crește din simburile aceluși adevăr va putea avea multe culori, va putea fi strălucitoare, însă cercetată de aproape se va vedea, că n'are nici un miros, fiindcă e floare artificială, floare din prăvălii.

Ce folos, că 'n sinod mă voi arăta cel mai înflăcărat sprijinitor al bisericii, dacă în schimb acasă nu voi lua asupra mea nici sarcina onorifică de-a voi să figurez printre episcopii bisericii locale? Ce folos, dacă voi figura numai cu numele printre credincioșii unei parohii, și în cazul cel mai bun voi plăti o taxă anuală la fondul cultural, ori spre alt scop? Ce membru viu al bisericii voi fi, dacă pe cea din orașul ori satul meu n'o sprijinesc cu mintea mea luminată, cu sfatul meu, care uneori ar cruța spese zadarnice din cassa bisericii, cu pilda mea, care ar putea fi puternică? Cu ce drept îmi voi ridica cuvântul în sfatul obștesc al unei eparhii, dacă în sfatul credincioșilor dela mine de-acasă nu mi-am ridicat o singură dată cuvântul, ori poate nici piciorul nu mi l'am pus?

Ar trebui să fie o datorie de conștiință pentru fiecare, să nu între între cei chemați, dacă se simte nechemat. Va fi greu să cunoască dacă are sau nu această calitate? Nu va fi greu de loc. Întâi, pentru că adâncurile ființei noastre ne spun fără greș unuia fieștecăruia ce plătim. Apoi va trebui să-și dea fiecare seama, că de fapt ce face la el acasă pentru biserică și școală, și dacă va vedea că nu face nimic, va ști cu siguranță, că e între cei nechemate. Și atunci să nu se îmbulzească.

Cine nu poate cunoaște dorința noastră? Vezi bine, noi am vrea să fie toți intelectuali noștri printre cei chemați. Suntem așa de puțin, încât ne vine greu să fim părășiți și de unul și de altul. Am dori, ca să se coboare în sufletele generațiilor de azi toată credința neclintă

tită a strămoșilor. Dumnezeu, credință, biserică, lege, să nu fie vorbe sterpe, ci tot atâtea convingeri adânci, cari să trăiască și să se manifeste mai întâi în viața intimă, privată a fieștecăruia, în cercul cel mai aproape de activitate ce-i stă înainte. Am ști atunci, că avem luptători nebiruiți, pentru că sunt convinși. Ceeace facem din convingere, dacă nu-și arată roadele acum, și le va arăta în viitor. Ceeace facem din convingere, e nemuritor în generațiile cari vin. Iar ce facem numai pentru gloria noastră, ori pentru ochii lumii, s'a născut cu simburile putreziciunii în sine.

Pătura noastră cultă se ferește în cea mai mare măsură de a-și căștiga o adâncă convingere religioasă. Multora li se pare, că așa ceva ar fi umilitor pentru ei. Uită însă și uităm cu toții, că popoarele nu trăiesc din bogății materiale, ci din bogății sufletești. Uităm, că mașter tratați de veacuri n'am fi acolo unde suntem astăzi, dacă moșii și strămoșii noștri n'ar fi fost însuflețiți de credința creștină, a cărei slujitoare e biserică noastră. Uităm, că viitorul nostru e primejdul dacă devenim sceptici, dacă nu vrem să vedem, că ceeace facem numai din datorie, ori pentru ochii lumii, poartă pecetea nesuccesului și a morții.

Sinodul dela Arad.

(Fine).

12. În timpul arhieriei mele am sfințit 45 de biserici, am vizitat și alte 86 de comune din diferite părți ale eparhiei și aș fi vizitat și mai multe, dar pe lângă anumite greutăți mai întâmpin și aceea, că n'am nici secretar personal, nici diacon ceremonial, cari să-mi stea totdeauna la dispoziție spre însoțire, fără ca oficiul lor să sufere scădere, cum ar suferi administrația centrală și instrucțiunea, dacă aș lua dintre funcționari ori dintre profesori pe mai multe zile.

Ce influență au avut și vor avea asupra vieții religioase morale a eparhiilor mei sfaturile din Pastoralele trimise și ocazional întărite și cu cuvântul, ce urmă a lăsa în inima clerului și a poporului ceremonialul săvârșit și învățăturile date la ocaziunea sfințirilor de biserici și preste tot la vizitațiunile atinse mai sus, ce direcțiune au luat preste tot mersul lucrurilor în dieceză sub conducerea mea, și câtă parte îmi revine și mie din rezultatele obținute, veți ști mai bine Domniile Voastre, Dlor deputați, cari trăiți în mijlocul poporului, stați cu el în continuă și nemijlocită atingere și astfel aveți și prilejul de a vedea prin prizmă curată și scăderile, cari reclamă îndreptare; eu însă am bucuria mângâierii și a liniștii sufletești, de a-mi fi plinit chemarea și datorința pe toată linia.

13. Prevăd că așteptați cu nerăbdare să ating și chestia cu școalele și cu învățământul nostru popular confesional, care cu cât preocupă mai mult opinia publică, cu atât mai mult trebuie să ne preocupe pe noi, cei ce cunoaștem roșul școalei și avem în mână și conducerea. Tocmai de aceea ca să mă conving însumi despre starea lucrului, am cerut dela oficiile protopopești răspuns la următoarele întrebări:

a) Câte școli am avut la finea anului 1902 și câte la finea 1912?
b) Câte au funcționat la finea anului 1902 și câte la finea 1912?
c) Câte școli nu funcționează din lipsa de edificii și ajustare corespunzătoare, câte din lipsa de salariu și câte din lipsa de învățători?

Și starea, ce se reoglindează în aceștea rapoarte — cari stau și la dispoziția

Ven. Sinod, este destul de îngrijorătoare, dar are să ne determine și pe noi în dejudecarea motivării alarmului cu închiderea școlilor, atât de mult accentuat în lipsa cunoștinței de cauză.

Școli admoniate au fost de când există școli și lege de instrucțiune, și nu putem nesocoti adevărul, că poporul nostru are multă trebuință de îndemn, iar admonițiile ori cum le-a primit, i-au servit faptice de stimul puternic pentru a-și face datorința față de sine, de biserică și neamul său.

Numărul școlilor admoniate astăzi este cu mult mai mare ca și ori când mai înainte, și aceasta: parte că edificul și ajustarea, parte că progresul din anumite obiecte de învățământ este evalueat de necorespunzător prescrișelor legii.

Când însă ne cugetăm la svonul cu închiderea școlilor, trebuie să ne punem în trebă: câte școli au funcționat mai înainte conform legii, și câte au fost numai și numai cu numele fără să fi fost provăzute cândva cu învățători evalificați și fără ca parohiile să le fi asigurat salariul legal dela sine ori cu ajutor de stat.

Un fapt trebuie să subliniem și anume acela, că dacă astăzi funcționează mai puține școli ca altădată, cauza este a se căuta în linia primă în lipsa de învățători, care lipsă n'a fost niciodată atât de simțită ca în zilele noastre.

14. Numărul populațiunii în general a crescut și în periodul dela 1903 până la 1912, dar nu în măsură corespunzătoare naturii ființei omenești, iar în special luat nu pot tănui nici împrejurarea, pe cât de adevărată pe atât de dureroasă, că în anumite părți ale diecezei, avem și comune, în cari populațiunea scade an de an fără să fie bănuite de sectari, fără ca poporul să fie emigrat ori să fie trecut la alte confesiuni.

Din datele culese despre mișcarea populațiunii de pe teritoriul consistoriului din Arad, învederează, că în periodul celor zece ani din urmă, numărul total al nașterilor a fost: 134543, deci 33%, iar al cazurilor de moarte a fost 109405, deci 27% prin urmare crescământul ar fi 25138 suflete, ceeace corespunde la 6 1/2%.

Considerând însă, că numărul celor emigrați și al celor trecuți dela noi la alte confesiuni a fost mai mare cu 4770 suflete decât al celor imigrați și trecuți la noi dela alte confesiuni, crescământul se reduce la 20369 și procentul la 5%, ceeace corespunde și realității, pentru că la finea anului 1912 avem 404034, pe când la finea 1902 aveam 383645.

Dar ori am lua procentul crescământului cu 5 ori cu 6, nici unul nu se pare a corespunde nici legii naturale a ființei omenești și nici intereselor binepricepute ale neamului și bisericii noastre, din contră mai vine de considerat și faptul, că din totalul nașcutilor arătați mai sus, numărul celor nașcuți din convetuire nelegiuită se urcă la cifra însemnată de 28697, adică 21 1/2%.

Asemenea împrejurări stăpânesc și pe teritoriul nostru din Orade.

Asemenea simptom fiind foarte caracteristic pentru viața oricărui popor, deși și pentru poporul nostru, nu-l putem nesocoti, ci ni se impune datorința, să dăm afacerii importanța cuvenită, pentru că deși nu se poate combate adevărul, că traiul vieții s'a îngreunat și trebuințele s'au sporit, dar acestea nu îndreptătesc și nu pot îndreptăți pe nici un creștin cu frica lui Dumnezeu, nici la convetuire nelegiuită, nici la nesocotirea poruncii ziditorului, date strămoșilor noștri Adam și Eva cu cuvintele: „Creșteți și vă înmulțiți și moșteniți pământul” (Moise I. 28).

Și îngrijirea pentru înălțarea acestui rău, indomesticit și la o parte a poporului nostru, trebuie să ne impună îngrijiri serioase și să ne preocupe cu atât mai mult, cu cât și Domniile Voastre, Dlor deputați știți, dar veți putea deduce și din espunerile ce urmează, că această stare de lucruri nu poate proveni tot numai și numai din greutățile timpului, din neajnsurile vieții și astfel din sărăcia atât de mult accentuată de unii și alții, ci izvorul răului

cu protopopii N. Borzea și I. Cădea: I. Banciu, V. Mușat, N. Clontea, V. Debu, P. Debu, A. Popa, I. Conora, I. Capătă, P. Borzea, S. Făgărășanu, Sp. Mardan, G. Bărașcu, Ios. Cațaveiu, D. Purece, Ios. Martin, Mat. Rădulet, V. Rădulet, B. Zaharie, M. Nicoră, Il. Cocan, Gr. Chialda, N. Aron, Vinc. Grama, I. Pop, V. Literat și Vinc. Pop.

La sfârșitul serviciului P. O. D. protopop N. Borzea adânc emoționat văzând miile de oameni, din ochii cărora picurau lacrimi de bucurie, improvizează o scurtă dar pătrunzătoare cuvântare, prin care ruinelor moarte ale mănăstirii le dă glas vorbindu-ne de credința tare a strămoșilor noștri, pe care trebuie să o păstrăm tot așa de tare și curată noi cei de azi.

Răspunde avântat Inv. Ch. Adămoiu spunând cuvintele: „Noi credem, și credința pe care voi preoții ne-o propagați, o vom păstra în vecii vecilor”. Apoi tot acesta spune, că spre amintirea acestor momente poporul la propunerea sa a hotărât ca izvorul tămăduitor de lângă mănăstire de aci încolo să se numească „Izvorul N. Borzea”. Vestea a fost primită cu puternice strigăte de „Să trăiască”.

A urmat stropirea cu apă sfințită și ungerea cu unt de lemn a poporului întreg adunat.

Între public am remarcat o mulțime de învățători, notari, cu soțiile lor, studenți, apoi doamne venite chiar din Severinul României.

O mare bucurie a produs prezența P. O. D. Mateiu Voileanu, asesor consistorial, cu D-na și întreaga familie, care a sosit numai la sfârșitul slujbei, și a dlui catihet gr. or. din Făgărăș Ilie Beleuț.

Convinși, că ne-am făcut o sfântă datorință față de pioșii cititori și o și mai sfântă datorință față de credința ortodoxă, pe care am voit să o preamărim și întărim aci, cătră seară ne-am relins pe la vetele noastre cu o mare mângiere în suflete.

Sămbăta de-sus, la Dumineca Tomii, 1913. V. Pop.

Conferențele învățătoresci.

Conferența învățătorilor din tractul Alba-Iulia.

Cea mai grea problemă, care preocupă astăzi mintea fiecărui Român de bine, este susținerea cu ori ce preț a școalelor noastre românești confesionale, — fortărețele chemate a susține limba și legea noastră mult cercate. Noi, cei dela sate, simțim mai bine sarcina grea ce ni se impune, atât nouă ca conducători, cât și celor conduși de noi, lovindu-ne de multe obstacole și intenții rele, cari cearcă a paraliza munca noastră cinstită, adusă pentru sufletul neamului. De multeori în toată lupta noastră ajungem la răspântie, sufletul parecă ni se întunecă, și involuntar se naște în noi o deprimare, o îndoială pentru viitorul nostru.

Consistoriul nostru din Sibiu, în neadormita sa îngrijire pentru poporul nostru, ne dă nou prilej de a ne întări instituind conferențele învățătoresci trilonare, chemate a promova cauza noastră școlară, și a aduce balsam dătător de viață sufletelor noastre, cuprinse de îndoiala viitoriului.

Conștii de marea și sfânta datorință, pe care o au pentru viitorul neamului, învățătorii din tractul Alba-Iulia, s'au întrunit în 8 Maiu st. n. în conferență trilonară, sub prezidiul iubitelui și neobositului șef tractual, Ioan Teculescu.

Vioiciune în discuții și interes cald au arătat apostolii neamului, învățătorii, în tot decursul conferenței, dovedind că și pricepe chemarea, și stau la nivelul cultural pretins de veacul acesta.

Cu multă pricepere a fost lucrată darea de seamă despre „învățământul tractual” de învățătorul Lasar, arătându-se într'un stil frumos relele cari ar trebui sanate la multe școale din tract.

Nu mă estind asupra tuturor punctelor din program, voi aminti un lucru de mare însemnătate, discutat de învățătorii noștri, în urma disertației învățătorului Colda, despre *tovărășii școlare*. Ni s'a arătat însemnătatea acestor tovarășii din toate punctele de vedere, aducându-se de exemplu cea înființată de harnicii învățători din Cetea, — iară după o discuție amănunțită, conferența decidează de obligatorie înființarea acestor tovarășii pentru toate școalele din tract, dădând pe copii de mici la ordine și crutare.

Ascultând cu atențiune toate discuțiile până la fine, satisfăcut în suflet de zelul arătat de învățătorii noștri, nu pot decât să le aduc laudă și mulțumiri și pe calea aceasta pentru activitatea ce o desvoltă în folosul învățământului popular.

Preoții ca directorii școlari s'ar fi putut prezenta în număr mai mare, ca să ridice nimbul acestei întruniri, căci abia s'au prezentat 4 din întreg tractul. S'a ținut la urmă masă comună, de unde nu

au lipsit nici toastele. Plecându-se vremea spre seară, după cuvântul înțelept al domnului protopop, ne-am depărtat întăriți în dragostea de muncă fiecare la viaa sa.

Țelna, la 10 Maiu 1913.

Preotul Ioan Ganea.

NOUTĂȚI.

Z'ua istorică. Astăzi e ziua, pe care între alte împrejurări ar trebui să o serbăm cu solemnitate mare, ca pe un praznic național, căci e ziua în care s'a zămislit, pe câmpul libertății din Blaj, redeşptarea noastră națională. Zilele sunt însă grele, și astfel nu ne rămâne decât să o serbăm în internul nostru, aducându-ne cu pietate și cu recunoștință aminte de cei mari din trecut, cari au creat pe 3/16 Maiu, pagina cea mai frumoasă a istoriei noastre mai nouă. Fie-le memoria în veci binecuvântată.

Diferendul româno-bulgar. Fiecare spiritele sunt foarte agitate în România pentru slabul succes pe care l-ar fi avut diplomația română în conflictul României cu Bulgaria, domnul ministru-preșident al României, *Titu Maiorescu*, a cerut permisiune dela Petersburg, să poată comunica, în ședință secretă, corpurilor legislative române conținutul protocolului luat în chestia aplanării conflictului româno-bulgar în Petersburg. De aici s'ar putea deduce, că România a primit mai mult dela Bulgari, decât se spunea zilele trecute că a primit. A primit, credem noi, aceea ce spunem în numărul 43 al ziarului nostru că are se primească, deci și la mare o fașie potrivită de teritoriu.

Insula Adacaleh. Am câștigat și noi ceva pe urma războiului din Balcani, mica insulă Adacaleh de lângă Orșova a fost Luș anectată la Ungaria și luată în stăpânire din partea autorităților noastre publice. Va aparține comitatului Caraș-Severin.

Recunoștință. Cetim în „Gazeta” din Brașov, că ministrul de interne a exprimat domnului *Dr. Eugen Meșianu*, protifesc comitatens în Brașov, recunoștința sa pentru zelul dezvoltat în funcție. R. scriptul a sosit zilele acestea la vicecomitele comitatului Brașov.

Turneul Mărcuș-Crișian-Băilă. Artiștii noștri Mărcuș, Crișian și Băilă vor concerta în 20 Maiu în Cluj, în sala dela hotelul central al lui Nagy Gábor. Venitul curat e destinat fondului universitarilor. După concert urmează dans.

Din raportul unei societăți culturale. Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina, conform raportului făcut pe anii 1911 și 1912, are de prezent 216 membri ordinari, 18 fondatori și 5 membri onorari. Suma venitorilor sale se urcă la 114 mii coroane, ear a cheltuelilor la 94 mii coroane în cifre rotunde. Cu toate că acest așezământ de cultură nu este sprijinit după cum ar merite, totuși a înființat 14 școli, cari au 25 de clase, cu tot atâția învățători și cu 1400 școlari. Jertfele materiale cheltuite pentru susținerea acestor școli, fac în 1912 peste 18 mii coroane. Societatea culturală bucovineană a mai sprijinit și școlile publice din comunele mixte cu bani și cărți. Tot cu sprijinul său s'au dat reprezentări teatrale și s'au ținut conferențe în centrele Bucovinei.

Combaterea duelului. Un duel între doi ofițeri ai armatei noastre, întâmplat săptămâna trecută în Viena, s'a terminat cu moartea unuia dintre combatanți. În urma nenorocitului duel, liga academică austriacă a hotărât convocarea unei adunări, care va lua poziție în afacerea aceasta.

Nu vă jucați cu arma. În zările din Cluj cetim, că pe drumul către Hida mergeau Duminecă după amiază doi țărani români, ducând întins într'un cearșaf un băgat rânit și plin de sânge. Băgatul, ca de 10 ani, cu numele Ioan Podoban, a fost împușcat în obraz de un alt copil, care se jucase cu un pistol încărcat. Automobilul baronului Bornemissza, care din întâmplare trecea pe lângă țărani, s'a oprit îndată, călătorii din automobil s'au dat jos în ajutorul celui greu rănit, l'au luat cu sine și l'au transportat la clinica de chirurgie din Cluj pentru a fi operat.

Târg de țară în Săliște. Târgul de țară în comuna Săliște se va ținea precum urmează: în 11 Iunie târg de oi și porci, în 12 și 13 Iunie târg de cai și vite cornute, și în 14 Iunie târg de mărfuri.

Fiasco. Din Arad se scrie, că partidul republican din Ungaria a cerut dela camera advocațială convocarea unei adunări generale pentru a discuta procedura poliției dela Macău, care oprise pe mai mulți advocați dela întrunirea republicanilor. Biroul camerei advocațiale din Arad a respins cererea. Poliția dela Macău a cerut apoi o copie de pe scrisoarea adresată camerei, cu scop de a impropocea eventuala expresiuni vătătoare. — Pe Dumineca trecută partidul amintit avea de scop să țină o mare adunare în Budapesta. Poliția din capitală însă a refuzat concesiunea, pentru motiv că răspândirea ideilor republicane este un atac la forma actuală de stat.

A jucat prea mult. La nunta unei fete din Polonia, aflătoare acum în America, s'au adunat toți Polonii emigranți în America, și conform obiceiului lor național, fiecare din ei a jucat cu mireasa, dându-i apoi o piesă de un dolar. Astfel au învârtit pe biata mireasă 293 de inși, dela cari a primit 293 de dolari; dar după ce a jucat cu cel din urmă, a căzut la pământ, și acum se luptă cu moartea.

Arderea gunoiului. În orașe mari autoritățile administrative se ocupă de mult timp cu ideea, cum s'ar putea aduna și nimici sistematic gunoiul din case și de pe străzi. În localități, cu stări igienice moderne, nu se mai obișnuiește aruncarea gunoiului pe la marginea orașului, ci, în locul sistemului patriarhal, s'a introdus arderea gunoaielor. Primul exemplu, în această privință, l-a dat Anglia în 1876. Numeroase cupatoare de ars gunoiul se găsesc astăzi și în orașele Germaniei. În Ungaria avem până acum numai în două orașe: în Mișcolț și Fiume. Deși în primii ani de activitate, cupatoarele amintite lucrează cu pierderi materiale, mai târziu totuși aduc profit bănesc, uneori remarcabil.

Se caută un bun scriitor pentru cancelaria unui avocat român din Sibiu. Oferte să se facă în scris la redacția acestui ziar.

Îmbunătățiri în cinematografie. Este cunoscut că reprezentațiile cinematografice nu sunt tocmai scutite de primejdiile incendiului. Cerebral Edison, care a inventat așa numitul *Kinetoscop Edison*, de zece ori mai ieftin decât vechiul cinematograf, a perfecționat filmele astfel încât nu mai pot fi distruse de foc. În toate statele europene s'au făcut încercări cu filmele Kinetoscopului Edison și s'a constatat că rezistă perfect contra explodării și a incendiului.

Petrecere în Dicioșmărtin. Tinerimea română din Dicioșmărtin și jur va da o petrecere de vară, a doua zi de Rusale la 16 Iunie st. n. în sala „Hotelului Național”. Venitul curat este destinat pentru fondul Reunirii femeilor române din comitatul Târnavei mici”. Începutul la 8 ore seara.

O vrăjitoare în veacul al douăzecilea. Unul din cei mai bogăți țărani din părțile Albei regale a năvălit asupra unei babe de 75 ani, a bătut-o și a lăsat-o mai moartă în drum. Întrebat pentru motivul faptei barbare, a declarat că avea drept să o bată, deoarece femeia este — vrăjitoare. Bătrana nu va scăpa cu viață.

Prezident otrăvit. Din Newyork se anunță, că prezidentul insulei Haiti, în considerare că poporul s'a plictisit de stăpânirea lui, după obiceiul locului a fost trimis pe lumea cealaltă. I-au mestecat otravă în bucate, din care gustând negrul prezident, în câteva ore a încetat din viață. Girondistii haitiani nu s'au mulțumit cu atâta, ci au aruncat și o bombă în locuința mortului fruntaș. Bomba a explodat cu o mare detonătură și a sfărâmat 17 persoane din casă. Făptuitorii au rămas neurmăriți.

Indatorirea unui fidanțat. Tribunalul din Berlin a rostit o sentență interesantă privitoare la fidanțare. Un tânăr se fidanțase cu o domnișoară; a declarat însă că numai așa are să o iee de soție, dacă va consimți și părintele lui. Domnișoara cu toate acestea a făcut mai multe cumpărături în vederea căsătoriei apropiate. Mirele după câțva timp a desfăcut fidanțarea, în considerare că tatăl său i-a refuzat învoirea. Fata a impropocea pe tânăr pentru despăgubire materială. Judeătoria a hotărât, că fidanțarea chiar și dacă nu e definitivă, totuși conține o promisiune obligatoare, care nu atârână dela învoirea părintelui; și a dat câștig de cauză domnișoarei.

Impotriva caselor de joc. În ședința de Sămbătă a camerei franceze s'a deschis asupra propunerii de a se închide toate casele de joc din Franța și de a se refuza pe viitor orice concesiune cu privire la deschiderea acestor fel de stabilimente. — Impotriva acestei propuneri a vorbit însă ministrul de finanțe, susținut de câțiva deputați din cercurile de pe litoral. S'a afirmat, că dacă se sistează casele de joc franceze, trebuie să se sisteze și casa de joc dela *Monte Carlo*, despre care se știe că în 1912 a realizat un profit de 47 milioane de franci. Îndată ce se închid stabilimentele dela *Mentone*, *Nizza* și *Cannes*, casa dela *Monte Carlo* va câștiga nu 47, ci 300 de milioane de franci, ear diferența aceasta o va lua din Franța. Camera în sfârșit a hotărât, cu 275 voturi contra 264 ca propunerea, care de altfel va trece și prin secțiunea budge-tară, să fie pusă de nou la ordinea zilei.

Serate de ale meseriașilor noștri.

Ultima ședință literară a „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” a avut loc în 27 luna trecută. Ședința a deschis-o dl Victor Tordășianu prin o cuvântare în care a tratat din punct de vedere general mai multe chestii actuale de ale meseriașilor români. A vorbit în chestia învățăcelilor meseriași și anume cum s'ar putea da fiiilor lor meseriași români o educație și o îngrijire mai bună și mai serioasă. A amintit despre scopurile nobile ale reuniunii de a-i strânge cel puțin odată pe săptămână la un loc, pentruca sub conducerea unui bărbat destoinic să-i învețe multe lucruri, de cari au absolută trebuință în drumul vieții. Avem în Sibiu o sumă însemnată de învățăceli meseriași, cari în naivitatea lor sunt luați de diferite curente și astfel, inconștient, se înstrăinează de datinele și obiceiurile moștenite din moși strămoși. Deci o stăruință mai intensă în chestia educațiunii învățăcelilor meseriași se impune dela sine.

Vorbește despre reorganizarea măestrilor și industriașilor români din Sibiu sub scutul Reuniunii; despre întrunirile lor săptămânale, despre hotărârile luate în una din aceste întruniri de a publica în „Foaia Poporului” numele tuturor firmelor românești din Sibiu, cu apelul către publicul românesc de a sprijini clasa de meseriași și comercianți români și despre înființarea unei prăvălii cu diferite articole de pielărie, ca astfel măestri cismari și pantofari să nu fie siliți a lua materialul tot din a doua mână, cu prețuri îndoite.

Nu ne pot decât bucura tendințele de consolidare ale măestrilor români din Sibiu; și dacă frățesca armonie și buna înțelegere va domni între ei, atunci cu siguranță își vor ajunge scopul.

Se referă apoi la noua generație de tineri meseriași. Constată cu durere, că există printre tinerii sodali români vre'o câțiva, cari prin purtările lor necuviincioase aruncă o pată neagră peste toți meseriașii români.

Și e interesant, — observă dl Tordășianu, — că gazetele străine din loc abia așteaptă să înregistreze vr'un caz de acesta, ca astfel, — cu fina lor ironie, — să înfierce întreaga clasă de meseriași români. Și cam de regulă tot aceia sunt autorii isprăvurilor, cari batjocoresc casa Domnului și desprețuiesc sfințele așezăminte creștinești. Salută apoi pe dl prof. sem. *Dr. A. Crăciunescu*, care ține să introducă și între meseriașii români simțimintele religioase morale, de cari mai mult ca ori când avem trebuință. Vorbește despre stipendiile „fondului Andronic” împărțite între învățăceli, calfe și măestri, trece în revistă mai multe obiecte dela ordinea zilei, iar la urmă dec'ară ședință literară deschisă.

Începutul îl face dl prof. *Dr. A. Crăciunescu* cu instructiva conferență din Testamentul Nou, însoțită de proiecțiuni cu schiopoconul. De'a nașterea Mantuitorului și pân la cei d'n urmă sfinți părinți, toate fazele prin cari au trecut creștinismul le-am putut vedea și auzi din prețioasa conferență a dlui profesor Crăciunescu.

Urmează orchestra compusă din un grup de tineri, executând cu precizie mai multe bucăți clasice. Atât conducătorul, cât și debutanții au fost viu aplaudați. Acompaniamentul la pian l-a ținut dsoara *Z. Ivan*, dovedind calități de excelentă pianistă. Dintre numeroșii declamatori s'a distinș cu deosebire dsoara *Elena Bordea* cu „Pribeagul” de Andreiu Barșeanu.

Ca punct de încheiere, după alte câteva declamări, a fost o conferență a unui tânăr care nu voia să fie numit, despre obiceiurile din India. A fost interesantă, deoarece conferențiarul a vorbit mai ales despre obiceiurile *casnice* din părțile acelea, cari sunt așa de opuse cu obiceiurile și datinile noastre.

La sfârșit s'au sortat între participanți mai multe cărți și broșuri. *Elin Gruia*.

Nr. 52/1913.

(107) 3-3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese, aprobate de Preaveneratul Consistor arhidiecezan Nr. 11835/1911 Epitr. prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei gr. or. rom. din Kelnek (Călnic), protopopiatul Sebeșului, Comitatul Szeben (Sibiu).

Licitațiunea se va ține în **5/18 Maiu 1913** în edificiul școlii din Călnic la 3 ore p. m.

Prețul strigării este de 41.000 coroane (Patruzece și una mii de coroane), după care sumă licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata, ori în hârtii de valoare.

În cazul când vor fi licitanții pentru fiecare lucrare în special și anume: Pentru lucrarea de zidire cu var și ciment, pentru nășip etc. a cărui preț de strigare este de 26.243 cor. 84 fil. după care sumă trebuie se depună vadiu de 10%; Pentru lucrări de dulgherie, a căror preț de strigare e de 2549 cor. 75 fil. după care sumă trebuie a se depune un vadiu de 10%; Pentru lucrări de tâmplărie s'au măsurat a căror preț de strigare e de 1959 cor. 76 fil. după care sumă trebuie a se depune vadiu de 10%; Pentru

lucrări de ferărie sticlărie și acoperitul cu plăci de eternit a căror preț de strigare e 5743 cor. 09 fil. după care sumă trebuie a se depune un vadiu de 10%. — Licitațiunea se poate efectui și în modul acesta, întreg materialul este dator al da interpretorul.

Oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător și cu declarația, că oferentul cunoaște condițiunile și se supune lor, sunt a se depune până la începerea licitațiunei la mâna prezidentului comitetului parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea bisericei aceluia dintre minus oferenti în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc, de unde cei interesați pot afla ori ce informațiuni.

Licitanții n'au drept a pretinde diurne și spese de călătorie, nimic preste suma ce se va acorda.

Călnic, din sedința comitetului ținută la 25 Martie st. v. 1913.

Ioan Dușe
preot prezident.

George Botoroagă
notar.

Vidi:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Material de prima calitate.

Primul atelier
de

Pictură bisericească

Bendorfean și Hajdu

(83) 8-

pictori

Sibiu, Strada Cisnădiei, Nr. 36 și 31, Nagyszeben.

Pictură bisericească conform stilului, precum și icoane sfinte; marmoră artistică și auritură veritabilă se execută solid, prompt și cu prețurile cele mai moderate.

La dorință servim cu schițe și preliminar.

Plătirile se primesc și în rate.

Cura de băi**Előpatak (Vâlcele)**

să întrebuițează cu mare succes contra boalelor de stomach, rinichi, uretri, matcă, ficat, splină, podagră și reumatism, stăgnațiuni abdominale, precum și toate acelea maladii, cari devin din nervozitate.

Cura de beut cu renumita apă vindecătoare de Előpatak, — în strânsă legătură cu alte mijloace de vindecare aflătoare aici: (Băi calde și reci, aplicațiuni de cură de apă, masage, gimnastică svediană, dietă potrivită), cu rezultate admirabile.

Sesoniul de băi: 15 Maiu până 15 Sept.

Gara: Földvár și Seps-Szent-György, cu circulațiune ieftină și permanentă de trăsuri. Întrținerea ieftină și cuartiere (Logis) variate. În timpul începerei și pe sfârșitul sezonului (dela 15 Maiu până 15 Iunie și 20 Aug. până 15 Sept.) să solveste numai jumătate din taxa de cură și muzică. — Cuartirul cu 50% reducere, întrținerea și mai ieftină.

Apa minerală de Előpatak (Vâlcele) e prima între apele minerale cu conținut de acid carbonic și alcaloid de fer, se poate folosi ca un mijloc de casă și e preferită atât curată, cât și cu vin amestecată ca o beutură plăcută și recreatoare. Atât în țară, cât și în străinătate se consumă anual peste un milion de sticle. Locul de vânzare: Előpatak, se află însă de vânzare în toate orașele și prăvăliile mari.

Cu prospect servește gratuit Direcțiunea.

(102) 3-6

Subscrise berărie a „Fraților Hager“ cu toată stima aduce la cunoștința P. T. publicului, că fabricatul său propriu de bere deschisă și întunecată sub numele de:

„Hagerbräu“

afară de restaurantul Stadtpark a domnului Michail Hager și de restaurantul berăriei aflător în Dreieichenstrasse Nr. 5, încă în multe altele restaurante din Sibiu (Nagyszeben) se poate căpăta spre consumație.

Cu profundă stimă

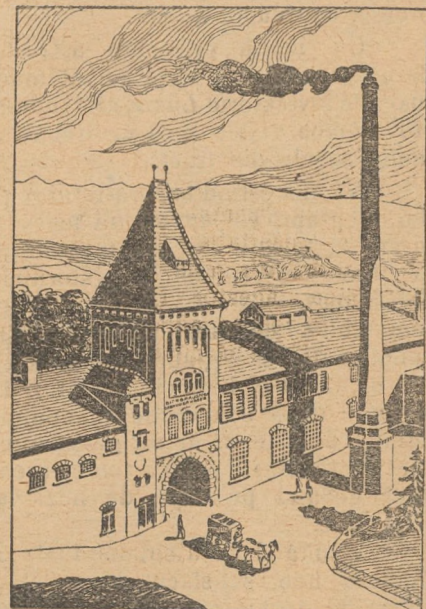
Berăria: Frații Hager.

Comande pentru provincie se primesc cu mulțumită în Berăria (Dreieichenstrasse Nr. 5).
Telephon Nr. 243.

Subscrisul cu toată stima aduce la cunoștința P. T. publicului, că din 1 Maiu începând în restaurantul său „Stadtpark“ pe lângă berea „Pilsner-Urquell“ încă și „Hagerbräu“ deschisă și întunecată din berăria fraților Hager este pusă în circulație.

Cu profundă stimă

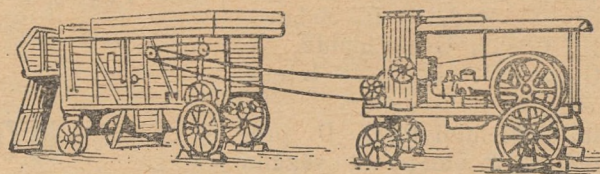
Michail Hager, restaurateur.

(105) 3-10

„AGRICOLA“, întreprindere de mașini agricole și motoare BUDAPEST, V. Kóráll-utca 9.

Cee bun e și ieftin!

Cee bun e și ieftin!

Motoare de oleu brut *originale svediene* și *originale Diesel* pentru instalațiuni de mori și pentru alte scopuri industriale. **Locomobile** de benzin și oleu brut pentru garnituri de treierat, cari funcționează în toată țara spre deplina îndestulare a cumpărătorilor.

Se află pururea în depozit.

Prețuri moderate. Condițiunile cele mai favorabile de solvire în rate pe mai mulți ani. Catalog de prețuri și deslușiri de specialitate se dau la cerere gratuit și franco.

2-12

Correspondență românească.

Mare ocaziune de Sfintele Rusalii

la

Vasilie Ban,

mare magazin de ghete la „Cisma mare roșie“

SIBIU strada Ocenei (Burgergasse) Nr. 7 SIBIU

și

filiala „Emir“, strada Faurului (Schmiedgasse) Nr. 16

cu prețuri ieftine.

Prețurile:

Ghete de copii Chevreux și Box ori Kaly, Nr. 20-25 =	K 3-4
Ghete de copii „ „ „ „ „ 26-28 =	4-5
Ghete de copii „ „ „ „ „ 29-34 =	5-7
Ghete de băieți „ „ „ „ „ 35-39 =	7-9
Ghete jum. p. dame „ „ „ „ „ „ „ „	4-14
Ghete înalte p. dame „ „ „ „ „ „ „ „	8-14
Ghete de lucru p. bărbați, excec. dur. de Kaly ori wchs	7-
Ghete cu țug ori șirete p. bărbați în Chevreux ori box	9-50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. barb. „ „ „ „	10-
Ghete de ale lui Kobrak „ „ „ „ „ „	14-
Ghete Oslaria „ „ „ „ „ „	12-
Ghete americane „ „ „ „ „ „	13-
Ghete veritabile americane, cu șirete ori nasturi	16-
Ghete de piele de Antilope p. barb. în toa'e colorile	20-

Mare asortiment în

ghete de vară sure din piele de cerb cu șireturi întregi și jumătăți pentru dame, bărbați și copii cu pețurile cumpărării de cor. 5-50, 7-50, 9-50 și 12-50.

Principiul meu e: câștig puțin — și învățare mare!

În zile de sărbătoare și Duminicile am înainte de amăzi până la 10 oare deschis. (89) 9-

Requisite de scris

se pot procura
dela

Librăria arhidiecezană